

На нашу думку, розвитку самостійності дітей сприятиме процес цілеспрямованого формування педагогічної компетентності батьків у вихованні даної якості, в якому буде реалізована науково-обґрунтована модель, що включатиме цільовий блок, спрямований на досягнення батьками достатнього рівня педагогічної компетентності; організаційно-змістовний, що розкриває форми і методи вдосконалення кожного компонента компетентності; оціночно-результативний, що передбачає виявлення динаміки рівня компетентності батьків і розвитку самостійності у дітей дошкільного віку.

Ми вважаємо, що ефективність реалізації моделі формування педагогічної компетентності батьків у вихованні самостійності дошкільників буде забезпечуватися наступними умовами: підвищенням готовності педагогів до формування педагогічної компетентності батьків; використанням диференційованих форм і активних методів роботи педагогів з сім'ями; інформаційно-методичним супроводом процесу формування педагогічної компетентності батьків у вихованні самостійності дітей.

Література

1. Базовий компонент дошкільної освіти України : Науковий керівник: А.М. Богуш. - К. : Видавництво, 2012. - 26 с.
2. Буре Р.С. Совершенствование процесса нравственного воспитания дошкольников [Текст] / Р.С.Буре // Воспитатель ДОУ. - 2008. - № 2. - С. 84-88.
3. Година Г.Н. Самостоятельность младших дошкольников и ее влияние на развитие детских взаимоотношений [Текст] / Г.Н. Година, под ред. В.Г. Нечаевой // Нравственное воспитание дошкольников: Младший и средний дошкольный возраст. – М. : Педагогика, 1972. – С. 83-111.
4. Куликова, Т.А. Взаимодействие детского сада и семьи: традиционные и новые подходы [Текст] / Т.А.Куликова, под ред. А.Д. Шатовой // Традиции и современность: выпуск четвертый. – М., 2002.
5. Поддьяков, Н.Н. Ребенок-дошкольник: проблемы психического развития и саморазвития [Текст] / Н. Н. Поддьяков // Дошкольное воспитание. – 1998. – № 12. – С. 68-74.
6. Петровский, А.В. Дети и тактика семейного воспитания [Текст] / А.В.Петровский. - М., 1981. — 188 с.

УДК 378.14.041

С.С. КСЕНОФОНТОВ
Мукачівський державний університет

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ МОТИВАЦІЇ ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО САМОНАВЧАННЯ

Постановка проблеми, аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема особистісно-орієнтованого підходу до самонавчання розглядається у рамках інноваційних технологій сучасної педагогіки. За словами одного з ведучих російських педагогів П.Я.Гальперіна викладач повинен «...не перекладати свої обов'язки на того, хто навчається, а самим з'ясувати ту систему умов, за наявністю яких учень не може не виконати дії. Причому виконати дію в такій якості, яку ми йому намітили» [1]. Теоретичні основи індивідуалізації і диференціації навчання, суть цих понять і основні форми їх

практичного впровадження розглядаються в роботах провідних педагогів та психологів [2; 4; 5] та інших. Цінним представляється запропоноване А.А. Кірсановим положення про те, що особистісно-орієнтована освіта може здійснюватися ефективно лише на основі диференціації учнів залежно від їх рівня підготовки, інтересів та особистих схильностей. Л.В. Турищева приділяє головну увагу правильній психологічній самоорганізації педагога, його готовності співпрацювати з аудиторією з ціллю досягнення поставленої мети. Стверджується, що успіх у навчанні залежить перш за все від того, наскільки розвинена емпатія педагога. І.С.Якіманська умовно розподіляє усі існуючі моделі особистісно-орієнтованої педагогіки на три групи: соціально-педагогічну, предметно-дидактичну і психологічну. Такий розподіл зручний для вироблення подальшої методологічної платформи дослідження наявних дискусійних питань цієї проблеми [6].

Виділення невирішених частин загальної проблеми. Не дивлячись на те, що останнім часом розробка особистісно-орієнтованих технологій навчання знайшла досить широке освітлення у педагогічній літературі, на думку авторів, іноді не досить чітко проводиться межа між такими поняттями, як диференціація навчання та індивідуалізація. Недостатньо теоретично й обґрунтовано йдеться про різні моделі особистісно-орієнтованого навчання, недостатньо розроблені методичні рекомендації щодо втілення теоретичних положень у практику викладання фахових дисциплін, у тому числі іноземних мов, як необхідної складової професійного спілкування

Мета роботи. У роботі йдеться про пошуки критеріїв адаптації педагогічних методів викладання до індивідуальних психологічних та когнітивних особливостей особистості того, хто навчається з ціллю створення сприятливих умов для засвоєння мовного учбового матеріалу та розвитку професійних здібностей учнівської особистості.

Виклад основного матеріалу та обговорення. Наші знання про психологічні процеси спираються на спостереження за зовнішніми проявами цих процесів, тому основними методами дослідження є спостереження, психологічні заміри та експеримент [3]. Слід зазначити, що на практиці мова може йти про відносну індивідуалізацію навчального процесу. У вище перелічених роботах аналізуються умови, що можуть спонукати до учбової діяльності та пропонуються деякі моделі такої діяльності. У основі кожної з запропонованих мотиваційних моделей лежить ціль-мета, що об'єднує всі елементи учбової діяльності у єдиний процес і в результаті забезпечує вмотивовано стійкий пізнавальний інтерес. Цей інтерес є умовою для реалізації кожного одиничного акту учбової діяльності і кінцевою ціллю процесу навчання. Але далеко не у кожного студента розвинений такий інтерес. Успіх процесу навчання залежить від того, наскільки коректно поставлена мета-стимул для кожного етапу навчання і наскільки гармонійно ця мета-стимул впливається у єдиний процес формування стійких інтересів та мотивацій до навчання. Таким чином, виходячи з теоретичних положень, про які йдеться вище, сприйняття, увага, пам'ять, уява, мислення розглядаються у якості головних критеріїв індивідуалізації учбового процесу. Як відомо, велика

питома вага в навчанні належить роботі з текстом і залежить від аналітичного, синтетичного або змішаного типів мислення студентів. Головне завдання викладача в даному випадку полягає в тому, щоб шляхом диференціації завдань усунути труднощі сприйняття інформації і створити найбільш рівні умови для учнів обох груп. Вважаємо за доцільне для «аналітиків» допомогти звернути увагу на найбільш значущі деталі за орудою допоміжних питань, різного роду підказок і завдань типу "знайти", "пояснити чому", тощо. Для «синтетиків», навпаки, важливо допомогти виділити головне за допомогою опорних слів або фактів, дат, назв, використання структури тексту і абзацу, за допомогою складання плану до тексту, навідних питань щодо встановлення логічного зв'язку між фрагментами тексту. Таким чином, не лише усуваються складнощі у сприйнятті інформації, але учні з різними типами мислення ставляться в більш менш рівні умови для повноцінного сприйняття навчального тексту. Абсолютно очевидно, що неможливо врахувати індивідуальні психічні і когнітивні здібності кожного і забезпечити йому роботу в індивідуальному модулі. Тому завдання для роботи з новою інформацією повинні пропонуватися за принципом надмірності, щоб забезпечити вибір для найбільшого прояву індивідуальних здібностей і схильностей. Важливим чинником сприйняття інформації, на наш погляд, являються також репрезентативні здібності. «Візуали» легше справляються з творчими і письмовими завданнями, що слід брати до уваги під час розробки завдань для самостійної роботи. «Аудіали» легше сприймають завдання в усному вигляді, інформацію у вигляді усних повідомлень, лекцій і т.д. Для «кінестетиків» бажано пропонувати інформацію, яка включає якомога більше рецепторів (звук, яскравіша зорова опора, певний емоційний настрій). Ця категорія схильна до цілісного сприйняття інформації, але погано сприймає деталі. Тому викладач повинен привертати їх увагу і допомогти запам'ятати деталі, необхідні для повного сприйняття інформації. Усі види роботи для кінестетиків необхідно будувати на основі різного виду асоціацій. Кінестетикам слід частіше пропонувати такі види роботи, як ролева гра, складання діалогів, кросворди та інші види ігрової діяльності. Бажано залучати кінестетиків до роботи з групою у ролі викладача. Однією з найменш численних категорій студентів за сприйняттям нової інформації є «дігітали». Вони сприймають інформацію шляхом логічного осмислення та логічних доказів. Дана категорія учнів найбільш ефективно засвоює мовний матеріал за допомогою не тренувальних вправ, а різноманітних завдань проблемного характеру.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Актуальною, але недостатньо розробленою проблемою залишається проблема особистісно-орієнтованого підходу до розвитку комунікативних здібностей. Перш за все необхідно з'ясувати які когнітивні та психологічні фактори впливають на формування груп і пар для роботи в діалозі, проведення бесід і рольових ігор. Слід виявити які види комунікативних завдань, а також форми роботи, зможуть створити найбільш комфортні умови для розвитку комунікативних здібностей учнів. У перспективі подальшого дослідження проблеми особистісно-орієнтованого підходу до викладання фахових предметів та іноземних мов

ставиться завдання розробити цілісну систему врахування індивідуальних особливостей сприйняття інформації у процесі навчання.

Література

1. Гальперин П.Я. Психология / П.Я.Гальперин. - М., 2000. – 112 с.
2. Дусавицький О. Мотиваційна модель уроку у системі розвивального навчання / О.Дусавицький // Педагогічна психологія. – 2009. - №4. - С.160-166.
3. Кирсанов А.А. Индивидуализация обучения как средство формирования коммуникативной компетенции на уроках русского языка / А.А.Кирсанов [Электронный ресурс]. - Режим доступа : <http://chem.kstu.ru>.
4. Корнилова Т.Н. Методологические основы психологии / Т.Н.Корнилова. - Санкт-Петербург, 2006. - 300 с.
5. Турищева Л.В. Психолого-педагогичні аспекти уроку / Л.В.Турищева. - Харків, 2007. – 120 с.
6. Якиманская И.С. Технология личностно-ориентированного образования / И.С.Якиманская. - М., 2000. – 96 с.

УДК 37.013; 371

О.В. ЛИПЧАНКО-КОВАЧИК
Мукачівський державний університет

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ-ФІЛОЛОГІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

Одним із пріоритетних завдань, які висуває перед вищою школою Державна національна програма «Освіта» (Україна ХХІ століття) [2] є ґрунтовна та якісна професійна підготовка фахівців, зокрема, майбутніх педагогів-філологів. Нині, у Державній програмі «Вчитель» [2], Національній доктрині розвитку освіти [3], Концептуальних засадах розвитку педагогічної освіти України та її інтеграції в європейський освітній простір [3] конкретизовано засадничі вимоги до професійної підготовки сучасного вчителя – суб'єкта особистісного та професійного зростання, який постійно розширює й оновлює предметні галузі своєї професійної діяльності.

Водночас в Національній доктрині розвитку освіти однією із основних віх державної політики в освітній галузі окреслено оновлення форм, засобів та методів організації навчально-виховного процесу [3]. Так, зміни, які активно імплементуються протягом останнього десятиліття, в методику навчання вказують на те, що нині широкий учительський загал починає усвідомлювати сутність та специфіку нової філософії освіти, яка детермінує орієнтацію процесу навчання на розвиток особистості учнів [2]. Нова, особистісно орієнтована, парадигма освіти та поширення педагогічних розвідок, об'єктом дослідження яких є пошук оновлених форм, методів і технологій навчання, значно актуалізують проблему впровадження інноваційних технологій у навчально-виховний процес школи.

Нині увага викладачів, нинішніх і майбутніх учителів зосереджується на використанні методів, які б сприяли розвитку творчих засад особистості з урахуванням індивідуальних особливостей усіх учасників навчально-виховного процесу, що вказує на зміну орієнтирів в освітньому просторі. Динаміку розвитку сучасної педагогічної науки дослідники характеризують як таку, що

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>